

Vizsgálom, hogy mi volt hajdan

2012 augusztus 04. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [1](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt idők, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párvját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot egy kicsit másképpen.

Torda város valaha három részbe, Ó- és Újtordából meg Egyházfalvából állt, de ezek a települések már régen összeépültek. A városban hét felekezetnek tíz temploma volt. Híres épületei a város közepén, egymás tőszomszédságában találhatóak: az ótordai református templom a református paplakkal, a régi és az új városháza, az ódon római katolikus plébániatemplom, báró Jósika Miklósnak Báthory Zsigmond korából való szülőháza, valamint a fejedelmi palota, amelynek képe itt látható. Állítani szeretném, de csak kérdezni tudom: vajon valóban ez volt a fejedelem palotája?

Szerencsémre ráakadtam egy másik kétkedőre, aki segített abban, hogy elhiggyem, ez a szegényes, szürke – ma múzeumként használt – épület valaha palota volt. Orbán Balázsról van szó, aki 1889-ben fejezte be a Tordáról és környékéről szóló művét. Ebben külön fejezetet szentelt az Ótordán található fejedelmi laknak (Fiscus-háznak), amelynek díszes kapuját le is rajzolta. De néhány év múlva már csak a töredékeit találta meg az állami fűrésztelepen. (Mintha tegnapelőtti történetről hallana a kedves olvasó!) Azt is megtudjuk, hogy javasolta a város elöljáróinak, szedjék össze és vigyék be a régiségtárba a „régiségünk sokatmondó (töredékes) emlékeit”. Ezt a szépséges kaput azért sajnálta, mert ezen át „a hajdani nagyság és dicsőségnek lépünk egy szebb kor emlékei által népesített talajára. Itt mintegy megelevenül elöttünk Torda múltja. Ott hevernek az udvaron a római várból összehordott oszlopfejek, oszlopfejezetek, melyek a római légiók dicsőségéről és világhódító hűsiességéről regélnek. Ott van az udvar háttérében a hajdani fejedelmi lak, melyben történelmünk nagy alakjai laktak, nemegyszer intézték az ország sorsát, s csinálták annak dicső történelmét... a nemzeti fejedelmek közül különösen a Báthoryak gyakran és hosszasan tartózkodtak Tordán országgyűlések, átutazások és seregösszpontosítások alkalmával. Bethlen Gábor innen lépett Erdély trónjára, s innen ment utolsó útjára, Fejérvárra meghalni, a Rákócziak szintén gyakran tartózkodtak e városban; a város jegyzőkönyveiben gyakran találunk intézkedéseket a fejedelmek fogadására és udvartartásuk berendezésére. Kellett tehát Tordán oly állami épületnek lennie, a mely előbb királyaink, utóbb fejedelmeink szállásául szolgált s a melyet Báthory István egyik adománylevelében curia nostra de Torda néven említ...

Az azóta átviharzott századok harcai és a Tordát számtalanszor ért dúlások bizonyosan nem kímélték meg a tordai királyi és fejedelmi lakot sem; de bizonyos, hogy a Báthoryak azt teljesen újból építették. E fejedelmi lakot a későbbi, különösen az 1818-iki kontár átalakítás annyira kivetkőztette eredeti alakjából, hogy azt már bajosan lehet meghatározni, mi belőle a régi, mi a hozzátoldás.”

Ez igaz, de ha – Orbán Balázs szavaival – nem „az építészet rideg mértani alakjainak mérszalogával, hanem a múlt emlékeinek kegyeletével, hagyományainak varázsával eltelt közelíték” ezen szegényes külsővel bíró épülethez, mást látok, másként látok, mint a szem vagy a fényképezőgép. Látom, mert látni szeretném, hogy ezt a régi palotát miként népesítik be történelmünk nagy alakjai.

Móser Zoltán, mno.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD
A trianoni gyalátról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló

